

Utbildningsplan

Förskolläroprogrammet

210 högskolepoäng

Preschool Teacher Programme

210 Credits *)

*Fastställt i Utbildnings- och Forskningsnämnden 2012-03-14
Gäller fr.o.m. 2012-03-14*

*Reviderad 2017-03-06
Revideringen är giltig fr.o.m. 2017-08-28*

*) 1 Credit = 1 ECTS

1. Programmets mål

1.1 Mål enligt Högskolelagen (1992:1434), 1 kap. 8 §:

Utbildning på grundnivå skall utveckla studenternas

- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,
- förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, och
- beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att

- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,
- följa kunskapsutvecklingen, och
- utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

1.2 Examensmål enligt Högskoleförordningen (1993:100), bilaga 2:

För förskolläraryxamen ska studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som förskollärare i den verksamhet som utbildningen avser. Studenten ska även visa kunskap och förmåga för annan undervisning för vilken examen enligt gällande föreskrifter kan ge behörighet.

Kunskap och förståelse

För förskolläraryxamen ska studenten

- visa sådana kunskaper inom det förskolepedagogiska området och sådana ämneskunskaper, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen,
- visa sådana kunskaper i förskoledidaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det förskolepedagogiska området och inom de ämnesområden som utbildningen avser samt för yrkesutövningen i övrigt,
- visa fördjupad kunskap om barns kommunikation och språkutveckling,
- visa kunskap om grundläggande läs-, skriv- och matematikinläring,
- visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa sådan kunskap om barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för yrkesutövningen,
- visa kunskap om praktiska och estetiska läroprocesser,
- visa kunskap om och förståelse för sociala relationer, konflikthantering och ledarskap, och
- visa kunskap om skolväsendets organisation, relevanta styrdokument, läroplansteori och olika pedagogisk-didaktiska perspektiv samt visa kännedom om skolväsendets historia.

Färdighet och förmåga

För förskolläraryxamen ska studenten

- visa fördjupad förmåga att möta barnens behov av omsorg och att skapa förutsättningar, inbegripet genom lek och skapande verksamhet, för alla barn att lära och utvecklas,
- visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet,
- visa förmåga att tillämpa sådan förskoledidaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det förskolepedagogiska området och inom de ämnesområden som utbildningen avser samt för yrkesutövningen i övrigt,
- visa förmåga att ta till vara barns kunskaper och erfarenheter för att stimulera varje barns lärande och utveckling,
- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje barns lärande och utveckling,
- visa förmåga att identifiera och i samverkan med andra hantera specialpedagogiska behov,
- visa förmåga att observera, dokumentera och analysera barns allsidiga lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål och informera och samarbeta med vårdnadshavare,
- visa förmåga att kommunicera och förankra förskolans värdegrund, inbegripet de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna,
- visa förmåga att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av barn,
- visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten,
- visa kommunikativ förmåga i lyssnande, talande och skrivande till stöd för den pedagogiska verksamheten,
- visa förmåga att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten och att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna, och
- visa förmåga att i den pedagogiska verksamheten tillägna sig färdigheter som är värdefulla för yrkesutövningen.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För förskolläraryxamen ska studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot barn och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet.

1.3 Utbildningsprogrammets mål

För förskolläraryxamen vid Högskolan Dalarna ska studenten, utöver de mål som anges i examensordningen

- visa kunskaper om digitaliseringens betydelse för utbildning, skola och förskola samt visa förståelse för de förändringar som sker i kunskapsprocesser hos och mellan individer och organisationer i en tid av accelererande användning av informations- och kommunikationstekniska tillämpningar
- visa didaktisk förmåga att använda informationsteknologi för att utveckla former för lek och lärande i förskola och förskoleklass, och
- visa förståelse för betydelsen av att integrera internationella, interkulturella och globala perspektiv inom lek och lärande genom att sätta in sina egna studier och sitt kommande yrke inom den svenska förskolan och förskoleklassen i ett internationellt och globalt sammanhang.

2. Huvudsaklig uppläggning

2.1 Omfattning enligt examensbeskrivning

Förskolläraryxamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 210 högskolepoäng.

För examen krävs att utbildningen omfattar följande områden: studier inom det förskolepedagogiska området om 120 högskolepoäng, utbildningsvetenskaplig kärna om 60 högskolepoäng och verksamhetsförlagd utbildning om 30 högskolepoäng, förlagd inom relevant verksamhet.

Studierna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan ska anknyta till kommande yrkesutövning och omfatta följande:

- skolväsendets historia, organisation och villkor samt förskolans värdegrund, innefattande de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna,
- läroplansteori och didaktik,
- vetenskapsteori och forskningsmetodik,
- utveckling, lärande och specialpedagogik,
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- uppföljning och analys av lärande och utveckling, och
- utvärdering och utvecklingsarbete.

Självständigt arbete (examensarbete)

För förskolläraryxamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom det förskolepedagogiska området.

2.2 Utbildningens struktur

Förskolläraryxamen vid Högskolan Dalarna innehåller två integrerade utbildningsområden, pedagogiskt arbete och centrala ämnesstudier. Området pedagogiskt arbete består i sin tur av utbildningsvetenskaplig kärna, verksamhetsförlagd utbildning och ett examensarbete. (Not: Utbildningens

examensarbete om 15 högskolepoäng räknas vid Högskolan Dalarna till ämnet pedagogiskt arbete men fullgörs alltid inom ramen för de centrala ämnesstudierna. Därigenom uppfylls förordningens krav på minst 120 högskolepoäng inom det förskolepedagogiska området.)

1. Pedagogiskt arbete 105 högskolepoäng

Studierna inom pedagogiskt arbete fördelas enligt följande.

a. Utbildningsvetenskaplig kärna 60 högskolepoäng

Kurserna omfattar kunskaper om utveckling, lärande och socialisation samt förskolans och förskoleklassens mål och villkor. Kurserna behandlar också pedagogiskt ledarskap, didaktik, konflikthantering, sociala relationer, yrkesetiska perspektiv, vetenskapsteori, utbildningsvetenskaplig forskning, förskola i samverkan, utvärdering och utvecklingsarbete inom förskoleverksamhet. Kurserna omfattar också förskolans och förskoleklassens historia, organisation och villkor samt förskolans värdegrund infattande de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

b. Verksamhetsförlagd utbildning 30 högskolepoäng

Den verksamhetsförlagda utbildningen integreras med såväl de centrala ämnesstudierna som den utbildningsvetenskapliga kärnan.

c. Examensarbete 15 högskolepoäng

Examensarbetet hör till området pedagogiskt arbete och skrivs i direkt anslutning till de centrala ämnesstudierna inom det förskolepedagogiska området.

2. Centrala ämnesstudier 105 högskolepoäng

Kurserna omfattar studier inom det förskolepedagogiska området och omfattar kunskaper om barns utveckling, lek och lärande, grundläggande läs-, skriv- och matematikinlärning, praktiska och estetiska lärprocesser, natur och teknik, samt kunskaper om barns behov av omsorg samt förskolans och förskoleklassens pedagogik och arbetssätt.

Utbildningen inleds med kursen Skolväsendets historia och samhällsuppdrag, 15 högskolepoäng, vilken ingår i den utbildningsvetenskapliga kärnan. Därefter integreras de två utbildningsområdena i tre ämnesblock om vardera 45 högskolepoäng (30 hp ämnesstudier, 7,5 hp utbildningsvetenskaplig kärna, 7,5 hp VFU). Varje ämnesblock inleds med en termins studier i för förskolläraryrket centrala ämnesområden. Under dessa ämnesstudier, vilka även innehåller två till tre fältdagar vid studentens partnerförskoleområde, förbereder sig studenten för den verksamhetsförlagda utbildningsdel som sedan följer. Den verksamhetsförlagda utbildningen är i sin tur alltid kopplad till någon av kurserna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan så att de praktiska delarna av utbildningen alltid genomförs i ljuset av centrala ämneskunskaper såväl som de utbildningsvetenskapliga kärnkunskaperna. Utbildningen varvar sedan ytterligare kurser inom den utbildningsvetenskapliga kärnan med fördjupade ämnesstudier. Examensarbetet som finns med som en röd tråd genom utbildningen avslutas och redovisas under utbildningens sista termin. Genom denna integrerade utbildningsstruktur skapas en väl sammanhållen utbildning där förskollärarens pedagogiska arbete och utveckling ständigt står i fokus, oavsett inom vilket akademiskt ämnesområde som studierna är förlagda.

2.3 Partnersamverkan

Förskollärarytbildningen vid Högskolan Dalarna kännetecknas av en nära och väl utvecklad samverkan med kommunala och fristående förskolor, vilka är indelade i s.k. partnerförskoleområden bestående av två till fyra förskolor med tillhörande verksamhet i förskoleklass. Redan under utbildningens första termin knyts studenten till ett partnerförskoleområde som han eller hon tillhör under hela sin studietid. Härigenom ges möjlighet att redan under utbildningen vara delaktig i konkret pedagogisk verksamhet, såväl under den verksamhetsförlagda utbildningen som genom uppgifter som genomförs löpande under utbildningen och andra individuellt planerade kontakter. Partnerområdet eller kommunen har ett samarbetsavtal med högskolan och de verksamhetsförlagda förskollärarytbildarna ska ha genomgått en handledarutbildning för uppdraget. Samverkande partnerområden har på så vis ett utbildningsansvar under den verksamhetsförlagda utbildningen och ett fadderansvar under studenternas hela utbildning.

Den kontinuerliga partnersamverkan innebär att teori och praktik hela tiden integreras genom att studenten under sina högskoleförlagda studier genomför ett antal fältdagar i förskolan eller förskoleklassen, samtidigt som de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen även består av studier och seminarier tillsammans med högskoleförlagda lärarutbildare.

Samverkan sker även genom att examensarbetena kopplas till såväl högskolans forskningsmiljöer som till samverkande partnerförskoleområdets utvecklingsbehov. Examensarbetet utgår från angelägna utvecklingsområden/frågeställningar för att därigenom kunna bidra till utveckling av förskolans och förskoleklassens verksamhet. Val av ämne för arbetet sker därför i dialog med pedagogiskt ansvariga vid partnerområdet och med berörda vetenskapliga handledare vid högskolan. På så vis bidrar studenternas examensarbeten både till verksamhetsutveckling inom partnerområdet och till den praxisnära forskning i förskola och förskoleklass som bedrivs vid högskolan.

2.4 Internationalisering

Inom programmets kurser ges internationella och globala perspektiv främst via kurslitteraturen. Oavsett ämnesområde är det viktigt att de studerande hela tiden får sätta sina kunskaper och sin kommande yrkesroll i ett större perspektiv för att på så vis få en bättre förståelse för sitt pedagogiska och samhällsliga uppdrag. En internationell utbildningsmiljö skapas även i form av möten med utländska gästlärare och studenter på campus och via nätet samt genom att studenten erbjuds möjligheten att läsa kurser utomlands. Inom programmet ges möjlighet till utlandsstudier inom utbildningens samtliga områden eftersom programmets kurser kan ersättas med kurser vid något av de utländska lärosäten som Högskolan Dalarna har avtal med. Det finns även möjlighet för studenter att göra en del av den verksamhetsförlagda utbildningen utomlands vilken då följs upp av kursens lärare vid högskolan och ansvariga VFU-lärare vid förskolan via nätet på samma sätt som vid den ordinarie nätbaserade utbildningen.

[1] Observera att utbildningens examensarbete om 15 högskolepoäng räknas vid Högskolan Dalarna till huvudområdet pedagogiskt arbete men fullgörs alltid inom något

av de ämnen som ingår i utbildningen. Därigenom uppfylls förordningens krav på minst 120 högskolepoäng inom det förskolepedagogiska området.

3. Programmets kurser

3.1 Pedagogiskt arbete

Inom förskolläraryt utbildningen vid Högskolan Dalarna svarar ämnet pedagogiskt arbete för kurserna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan som alla studenter ska ha för att avlägga förskollärarexamen. Pedagogiskt arbete som kunskapsområde fokuserar den pedagogiska yrkesverksamhetens praktik och teori, vars samband diskuteras och analyseras i ljuset av olika ämnens centrala pedagogiska, didaktiska och ämnesdidaktiska perspektiv. Området är således mångvetenskapligt och integrerar teorier och metoder från olika utbildningsvetenskapliga ämnen där den pedagogiska yrkesverksamheten står i centrum.

3.1.1 Utbildningsvetenskaplig kärna och verksamhetsförlagd utbildning

Kurserna i pedagogiskt arbete inom förskolläraryt utbildningen består av 60 högskolepoäng utbildningsvetenskaplig kärna och 30 högskolepoäng verksamhetsförlagd utbildning samt utbildningens examensarbete om 15 högskolepoäng. Kurserna bygger på varandra vilket innebär en progression och fördjupning såväl beträffande innehåll som krav på förmåga till analys, reflektion, självständighet och pedagogiskt ledarskap. På så vis integreras de utbildningsvetenskapliga kärnkurserna med den verksamhetsförlagda utbildningen.

En väsentlig uppgift inom verksamhetsförlagd utbildning är att studenten, i samarbete med och med stöd av erfarna förskollärare, ska planera, bedriva och analysera pedagogisk verksamhet inom det aktuella ämnes-/kunskapsområdet. Studenten ska successivt bygga upp en grundläggande didaktisk kunskap, som innebär förmåga att i tanke och handling relatera frågor om val av innehåll och arbetsformer till verksamhetens mål och till barns förutsättningar och meningsskapande. De två första VFU-kurserna ligger på grundnivå 1, den tredje kursen på grundnivå 2 och den fjärde och avslutande kursen ligger på avancerad nivå. Inom den verksamhetsförlagda utbildningen finns en tydlig progression där studenten inledningsvis med stöd av verksamma förskollärare inskolas i den pedagogiska verksamheten. Graden av självständighet ökar successivt och inom den sista kursen med verksamhetsförlagd utbildning, på avancerad nivå, förväntas studenten visa sådana pedagogiska och ämnesdidaktiska kunskaper och färdigheter som krävs såväl för att självständigt som i samarbete med verksamma förskollärare leda den pedagogiska verksamheten. En viktig förmåga är härvidlag att kunna analysera och reflektera över verksamheten med utgångspunkt i för verksamheten relevant didaktisk och ämnesdidaktisk forskning och teoribildning.

Den verksamhetsförlagda utbildningen är förlagd till förskolor och skolor som har ett samverkansavtal med Högskolan Dalarna, och de studerande knyts till en partnerförskola redan under utbildningens första termin. För att stödja de studerande i

deras utveckling genomförs i samband med varje VFU-period utvecklingssamtal där studenten får möta såväl VFU-handledare som seminarieledare vid högskolan för ett trepartssamtal. Utgångspunkt för samtalen är både examensmålen och de mer detaljerade lärandemål som gäller för respektive kurs. Efter avslutad kurs genomförs även betygsamtal där slutgiltigt betyg motiveras utifrån gällande betygskriterier.

3.1.2 Examensarbetet

I förskollärarytbildningen fullgör studenten ett självständigt examensarbete om 15 högskolepoäng. Examensarbetet introduceras tidigt i studierna men avslutas och redovisas under utbildningens sista termin och ligger på grundnivå två. Syftet med examensarbetet är att stärka den blivande förskollärarens yrkeskompetens, där självständighet och förmåga till kritisk analys är centrala värden.

Vid Högskolan Dalarna är examensarbetet en angelägenhet för hela utbildningen och inte enbart för den specifika examensarbetskursen. Förmågan till vetenskapligt tänkande och skrivande utvecklas successivt under utbildningen, men fokuseras i kärnkursen *Vetenskapsteori och utbildningsvetenskaplig forskning, (7,5 hp)* som läses terminen före examensarbetet. Under denna kurs behandlas vissa generella vetenskapsteoretiska, forskningsetiska och forskningsmetodiska frågor samt forsknings- och analysverktyg som studenten behöver för sitt kommande examensarbete.

Förskollärarytberarna genomför sitt examensarbete inom ett antal temaområden som byggs upp dels av den forsknings- och handledarkompetens som finns vid högskolan, dels utifrån kunskaps- och utvecklingsbehov hos högskolans partnerförskolor och partnerområden. Studenten möter representanter för dessa teman tidigt i utbildningen för att informeras om aktuell och pågående forskning, och får då möjlighet att diskutera idéer relaterade till examensarbetet som uppkommit under såväl de centrala ämnesstudierna som den verksamhetsförlagda utbildningen. De studerande förväntas på så vis bidra till det kollektiva lärandet inom akademien såväl som till utvecklingen av förskolans och skolans verksamhet.

3.2 Centrala ämnesstudier 120 högskolepoäng

Kurserna inom de centrala ämnesstudierna är yrkesförberedande i den mening att såväl innehåll som arbetsformer förbereder för pedagogisk verksamhet inom förskola och förskoleklass. Det innebär att kurserna genomsyras av reflektion över ämnesinnehåll, ämnesområdenas centrala begrepp samt kunskaper om barns utveckling och lärande. Genom dessa kurser tillägnar sig studenten så kvalificerade kunskaper att han eller hon självständigt kan förhålla sig till styrdokumentens krav, välja innehåll i verksamheten och analysera konsekvenserna av de didaktiska valen. Praktiska och estetiska moment integreras i samtliga kurser.

3.3 Översikt av programmets kurser

- o Skolväsendets historia och samhällsuppdrag - förskola och förskoleklass, 15 högskolepoäng, grundnivå 1(Pedagogiskt arbete)
- o Kommunikation och berättande, 15 högskolepoäng, grundnivå 1 (Pedagogiskt arbete)
- o I lekens värld, 15 högskolepoäng, grundnivå 1(Pedagogiskt arbete)

- o Didaktik och ledarskap i förskola och förskoleklass, 15 högskolepoäng (varav 7,5 hp VFU), grundnivå 1(Pedagogiskt arbete)
- o Bild i förskola och förskoleklass, 15 högskolepoäng, grundnivå 1(Bild)
- o Barns utveckling och lärande i matematik, 15 högskolepoäng, grundnivå 1(Matematik)
- o Utveckling och lärande i förskola och förskoleklass, 15 högskolepoäng (varav 7,5 hp VFU), grundnivå 1 (Pedagogiskt arbete)
- o Naturvetenskap och teknik i förskola och förskoleklass, 15 högskolepoäng, grundnivå 1(Naturvetenskap)
- o Rörelse och musik i förskola och förskoleklass, 15 högskolepoäng, grundnivå 1(Pedagogiskt arbete)
- o Sociala relationer, konflikter och makt i förskola och förskoleklass, 15 högskolepoäng, (varav 7,5 hp VFU) grundnivå 2 (Pedagogiskt arbete)
- o Tal- och skriftspråksutveckling i förskola och förskoleklass, 15 högskolepoäng, grundnivå 2 (Svenska)
- o Specialpedagogik och föräldrasamverkan i förskola och förskoleklass, 7,5 högskolepoäng, avancerad nivå (Pedagogiskt arbete)
- o Vetenskapsteori och utbildningsvetenskaplig forskning för förskollärare , 7,5 högskolepoäng, avancerad nivå (Pedagogiskt arbete)
- o Utvärdering och verksamhetsutveckling i förskola och förskoleklass, 15 högskolepoäng (varav 7,5 hp VFU), avancerad nivå (Pedagogiskt arbete)
- o Examensarbete, Förskollärarexamen, 15 högskolepoäng, grundnivå 2 (Pedagogiskt arbete)

4. Examensbenämning

Studerande som med godkänt resultat genomgått programmets kurser och i övrigt uppfyller målen för utbildningen, erhåller, efter ansökan, examensbevis för Förskollärarexamen omfattande 210 högskolepoäng (*Bachelor of Arts in Education, Pre-School 210 ECTS Credits*). Examen avläggs på grundnivå.

Betyg sätts på del av kurs och på fullständig kurs på sätt som framgår av kursplanen. Inom programmet används graderade betyg, d.v.s. *Väl godkänd, Godkänd* eller *Underkänd*.

5. Behörighetskrav

Områdesbehörighet 6a/A6a eller motsvarande kunskaper